

A tiszta jövedelem pedig:

1847—56. években évenként átlag 29.326.⁴⁷ márka

1857—66. „ „ „ 116.829.⁰⁹ „

1867—76. „ „ „ 150.571.²⁸ „

Ha ezen adatokat összehasonlítjuk, nem lehet tagadni, hogy a jövedelmezőség emelkedésére az erdei utaknak is nagy befolyásuk volt, — különösen e két kerületben, melyek a legközelebbi vasut állomástól 28 klmtrnyire fekszenek — és közeliükben nagyobb fafogyasztó iparüzlet nincs. S így tán van némi jogosultsága, némely itteni erdész amaz állításának, hogy a jó erdei utak oly jótékony befolyással vannak az erdő jövedelmezőségére, mint a vasutak egy ország lakosai jólétének előmozdítására. — Gernsbach (Schwarzwald), 1882.

Tomcsányi Gusztáv,

m. k. erdész.

Adatok a magyar birodalom gubacsainak ismeretéhez.

Bedő Albert és Illés Nándor urak meghatározás végett kétféle gubacsot adtak át nekem, melyeknek elsőjét Hoffmann Sándor ur felszólítására Klap Károly urad. ellenőr a gróf Batthyány-uradalomhoz tartozó vasmegyei Bögöt környékéről, másikat a határörvidék erdeinek becslését teljesítő küldöttség vezetője Pausinger József ur küldött be.

Az egyik gubacs az általán ismert *Cynips calicis* Bergsdorff (lásd dr. G. L. Mayr. *Die mitteleuropäische Eichengallen*. Wien 1871 czimű mű VII. t. 90, és a „*Természett. Közlöny*“ XIII. k. 146. f. 13. lapját).

A gubacs a nyár folyamán fejlődik a kupacs alján; kezdetben fordított kup, illetve korong alakot mutat, mely lassanként gömbölyded lesz és sugaras kiálló erős éleket, lapult hosszukás kupdad kiemelkedő kupocskákat képez.

A kup, illetve korong, szélesedik és szélével befelé fordul, *
 úgy annyira, hogy a kupacsot lassanként betakarja. A gubacs
 csucsán s egyszersmind a sugarasan álló éleknek központján
 találni egy nyílást, mely a gubacs belsejébe vezet. A belső ür
 egy haránt válaszfal által két részre van osztva, melynek
 felső része pusztá czifraság, mert az álcza az alsó, elrekesztett
 részben pihen, még pedig külön fejlődő, kemény héju belső
 gubacsban. A felső rész tetején korán támadt kerek nyílás az
 elősködőket valószínűleg félre vezeti, úgy tüntetvén fel a guba-
 csot, mintha már lakója elhagyta volna. (Paszlavszky. A guba-
 csokról. „Természett. Közlöny“ XIII. k. 146 f.) A gubacsdarázs
 február- vagy márcziusban áttöri a belső gubacsfalat és elhagyja
 a gubacsot felfüggesztési pontjával ellenkező oldalon.

A *Cynips calicis* gubacsa a kocsányos tölgyön (*Quercus pedunculata* Willd.) szokott előfordulni, de már Schlechtendal is megjegyzé, hogy a kocsánytalan tölgyön is (*Quercus sessiliflora* Salisb.) előjő. A beküldött gubacsok szintén a kocsánytalan tölgyön vannak, csak hogy a beküldött tölgy a tipikus *Quercus sessiliflorától* eltér füles, majdnem szivded alapu levelei s egyes rövid kocsányu termései által; úgy látszik, valamely változathoz tartozik. Talán a *Qu. legitimához* (Schur.)? A beküldött gubacs tehát megesősíti Schlechtendal azon véleményét, hogy a kupacs gubacsa a *Quercus sessiliflorán* is előfordul, mely körülmény, ha általánosabbá lenne, nem csekélylendő mértékben emelné a kocsánytalan tölgy értékét, vagy ezen válfaj tenyésztésére serkentene.

A Szlavoniából beküldött gubacs eddig a magyar birodalomból nincs közölve. A gubacs a *Cynips glutinosa* Gir. var. *mitrata*-hoz tartozik, de többé-kevésbé eltér attól. A gubacs a glutinosához tartozik különösen, mert ragadós enyves anyagot választ ki, mely egész felületét ellepi és parányi ellenségei

vagy megfogódnak rajta, mint a lépen, vagy rá se mernek szállani. (Paszlavszyky.)

A gubacs fellép a fiatal hajtáson és pedig a csucs- vagy oldalrügyből fejlődik; kezdetben korongot képez, mely az ághoz simul, azután visszahajlik és harangforma alakot mutat, átmérője körülbelől 1—2 cm. Ezen képlet csucsán lép fel nyélen egy kisebb korong, mely pajzsképű és szélén számos nyulvány-nyal bir. A pajzs jóval kisebb, alig 0.5 cm. átmérőjű s nem bir oly hosszú ágakkal, mint a minővel a Mayr által (emlitett műve III. t. 21. *d*) ábra) eltérő alak czime alatt bemutatott, miért is ezen gubacsot amaz alaktól eltérőnek vélem és f. minor-nak nevezem, melynél még a pajzsfogai is felfelé irányulnak, a Mayr-énál pedig hátragörbültek.

Különben az egésznek felülete fényes, barnaveres és ragadós. Átmetszés alkalmával ürt nem találni belsejében, a meny nyiben a belső gubacs a külső parenchymájához (beléhez) hozzá fekszik. Mayr emlit még oly var. *mitrata* alakot is, melynél az alap több dudort képez és a pajzs nagy; az alap által képezett több dudor előjön a f. minor-nál is, de csak egy kicsiny pajzsszal.

A gubacs különben Mayr szerint a *Quercus sessiliflorán* jön elő; a beküldött ágdarabokról következtetve ezen alak is a *Qu. sessiliflorán* nőtt.

A gubacsokból a nemzeti muzeumban és a selmeczi akadémiai gyűjteményben lettek példányok elhelyezve. Köszönettel emlitem meg, hogy Mocsáry Sándor ur nemzeti muzeumi állattani segédőr a gubacsok meghatározásánál, valamint a nemzeti muzeum gyűjteményével való összehasonlításánál volt szives segíteni.

Dietz Sándor.